...ВСТАВАЙТЕ! КАЙДАНИ ПОРВІТЕ...

Україна і світ вшановують Пророка, Генія, Поета Тараса Шевченка. Для українців він – уособлення національної ідеї, справді Месія, який передбачив їхню долю і майбутнє, визначив революційний шлях до волі, застерігав від безпам'ятства, таврував наймитів, «подножки, грязь Москви»... На жаль, його застороги й передбачення і нині актуальні. Отож нагадаємо Тарасовий наказ нащадкам, нам нинішнім: Борітеся – поборете! *(Чит. стор. 3)*

Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

№ 9 (320)
3 березня 2011 р.

Енергія, яку несе в собі людське повстання, може бути збережена лише тоді, коли його лідери спроможні порозумітися щодо політичних і економічних реформ.
Доктор Вільям ГЛІСОН

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

УКРАЇНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ

ДЕМОНСТРАЦІЯ В КАНБЕРІ

З ініціативи Союзу українських організацій Австралії українці, приєднуючись до протестів української діаспори в світі проти дій влади в Україні, 19 лютого провели демонстрацію-протест у столиці Австралії Канбері. Демонстрація проходила під гаслом «Ні! Не будемо мовчати, але вимагати!» Громади Австралії протестували проти порушення людських і національних прав українців в Україні й Росії, проти антиукраїнської діяльності Президента й Уряду в Україні.

Насамперед, учасники акції вшанували пам'ять жертв геноциду біля пам'ятника жертвам голодомору, який стоїть на подвір'ї храму Св. Миколая УАПЦ.

Колона прапороносців – діти, школярі, СУМівці, пластуни, жінки, старші, молодші несли кілька прапорів Австралії, багато національних синьо-жовтих прапорів, прапорів Союзу українок, націоналістичні червоно-чорні...

Після літії голова СУОА Стефан Романів закликав не забувати трагедію голодомору, щоб ніколи не згасла свічка пам'яті й правди. Він наголосив, що українська громада категорично відкидає твердження Президента України Віктора Януковича, зокрема, під час його виступу в Європейському парламенті в Страсбурзі, у Франції, де він заявив, що голодомор не був геноцидом.

У пам'ять жертв страшного голодомору австралійські політики разом із головою СУОА запалили Свічку пам'яті.

Промовці наголошували, що українці в діаспорі рішуче протестують проти антиукраїнської діяльності в нашій Батьківщині. Світ повинен знати правду про нові сталінські «трійки».

А Юрій Гладун з Нової Зеландії передав привіт від Української зорганізованої спільноти й виконав пісню «Україно, проснись». Потім похід із транспарантами й українським співом вирушив до амбасади України.

Біля неї Стефан Романів наголосив на тому, що ми як спільнота в Австралії «не будемо мовчати, але вимагати» від Президента, щоб була пошана до Консутитуції, щоби припинилася теперішня антиконституційна дія, припинилися переслідування науковців і патріотичної молоді. Був заклик звільнити міністра освіти Табачника за його антиукраїнську дію, шантажування істориків та інших, хто домагається правди, припинити порушення людських і національних прав, звільнити політв'язнів.

Ці вимоги були передані послу В. Адомайтісу, який пообіцяв вислати їх в МЗС України та до Адміністрації Президента.

А далі рушили до посольства Росії. Стефан Романів закликав посла Росії припинити шантажування українських структур у Росії, порушення людських і національних прав українців. Найкращим доказом того є обшуки і закриття української бібліотеки в Москві, дереєстрація Об'єднання українців Росії. А про українські школи, телевізійні і радіопрограми навіть не йдеться. А ось в Україні росіяни мають усе, навіть забагато. Тим часом демонстранти скандували: «Нас багато, нас не подолати», «Геть, москалі, з України!», «Ганьба!» і т. ін.

Була розтоптана символічна домовина – це отой СССР, який хочуть відновити, й нашу Батьківщину туди силою впхати. Учасники протесту співали «А ми тії московські кайдани розірвемо». Своїм протестом українці Австралії, Нової Зеландії і всієї південної півкулі задемонстрували, що українська спільнота, яка, як колись, так і тепер буде обстоювати українську позицію, буде виносити її на ширший австралійський політичний та суспільний світ. Українці не мовчатимуть!

Марічка ГАЛАБУРДА-ЧИГРИН

ВІЗИТИ

ВІТАЛИ КАРДИНАЛА

Екс-глава УГКЦ Любомир Гузар, один із визначних моральних авторитетів України, відвідав Прикарпаття. В Івано-Франківську в єпископській резиденції Івано-Франківської єпархії блаженнішого вітали голова обласної ради Олександр Сич, голова облдержадміністрації Михайло Вишиванюк, міський голова Віктор Анушкевичус, владики Кир Володимир Війтишин, Кир Миколай Сімкайло, Кир Софрон Мудрий. Оскільки візит майже збігся з недавнім днем народження кардинала Гузара (26 лютого блаженнішому виповнилося 78 років), то перші особи області прийшли з подарунком, який від їхнього імені кардиналові вручив Михайло Вишиванюк...

Завершилася церемонія побажанням многих і благих літ поважному гостеві. Блаженніший кардинал Гузар подякував за все і запросив усіх до праці на благо України й побажав Божої помочі у трудах праведних.

Н. К.

ДІЯ

ВІД СЕРЦЯ ДО СЕРЦЯ...

Українське суспільство переживає нелегкі часи. Тотальний наступ окупаційного режиму на права і свободи українців, нищення мови, культури, традицій, усіх духовних і соціальних оберегів спонукають просвітян до дії. Такою стала у нашому краї реалізація програми відновлення осередків «Просвіти» у кожному селі, колективі. Справа ця нелегка, але вкрай потрібна.

Саме з цією метою у села і районні центри виїжджають духовно-просвітницькі аґітаційні бриґади НД обласної «Просвіти». Минулої неділі одна з них побувала на Тлумаччині. Молоді просвітяни привезли покутянам театральну постановку «Український каламбур» народного аматорського студентського театру «Академія» фольклорно-етнографічного гурту «Пацьорки» під орудою Надії Гаріджук.

В актовому залі школи села Бортники, де відбулася зустріч, голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький нагадав про традиції формування духовного ядра у кожному галицькому селі, а цьому сприяв владика Церкви митрополит Андрей Шептицький. Входили в нього священик, директор школи і вчителі, добрі господарі, авторитетні, активні й національно свідомі українці. Їхня діяльність сприяла вихованню покоління патріотів, які героїчно клали життя на вівтар волі у тридцяті-сорокові роки...

– Саме такого духовно-просвітницького ядра потребує кожне село, колектив і сьогодні, – наголосив С. Волковецький. – Бо загрози майбутньому нашої незалежності дуже небезпечні.

Він побажав успіхів місцевим просвітянам. Далі товариство розважав театр «Академія», показавши виставу «Український каламбур», яку тепло прийняли глядачі.

А потім шлях аґітбриґади проліг до Тлумача, де в районному Народному домі її очікувала не менш тепла зустріч. Гостей привітала голова раймісько'єднання Галина Дзьоба. А С. Волковецький, згадавши про історію «Просвіти», зосередив увагу присутніх на соціально-політичній ситуації в державі й завданні духовного проводу нації. Він вручив просвітянам книгу «Крути. Січень 1918». Опісля глядачі тепло і щиро аплодували юним артистам «Академії» і дарували їм квіти.

Богдан ВІВЧАР

НАБАТ

У НАШІ РЯДИ СТАВАЙ!

З ініціативи місцевих молодіжних організацій і за сприяння ВО «Свобода» у Запоріжжі за адресою вул. Жуковського, буд. 36 розпочав роботу штаб підтримки політв'язнів, який надає практичну допомогу ув'язненим націоналістам та їхнім рідним. Сьогодні в ув'язненні перебувають 15 українців-політв'язнів: Юрій Гудименко, Андрій Стемпіцький, Степан Бичек, Анатолій Онуфрійчук, Василь Абрамів, Пилип Таран, Василь Лабайчук, Ігор Загребельний, Олексій Зануда, Віталій Вишнюк, Роман Хмара, Юрій Пономаренко, Едуард Андрющенко, Артем Циганок, Віктор Давиденко.

Всі, хто може допомогти в'язням-патріотам у Запоріжжі, можуть контактувати з координатором штабу Іллею Волошиним за телефонами: 0636714689 або 0992889547.

Більшість з них – студенти. Запорізька міліція, СБУ їх ув'язнили й не допускають до них рідних та адвокатів, їх катують, примушують давати «зізнання» під диктовку слідчих. Ми, чинні патріоти, пишаємося ними. Це дійсні герої України сьогодні. Серед мільйонів гречкосіїв та свинопасів знайшлися 15 козаків, які ліквідували пам'ятник катові українського народу, головного організатора і виконавця геноциду-голодомору 1932–1933 років Йосифу Сталіну (Джуґашвілі), який по горло в крові від української крові і якого український суд визнав злочинцем.

ВО «Воїни нації»

ЛІТРОЗВІДКА

«...БУЛА Я ЩАСЛИВА...»

У першій поетичній збірці «На крилах пісень», що вийшла в березні 1893 р. у Львові накладом 500 примірників коштом родини Косачів за підтримки І. Франка, поезію «Сон літньої ночі» Леся Українка присвятила М. Ставиському. Роком раніше у Львові з'явилася друком збірка віршів Генріха Гейне «Книга пісень» у перекладі Лесі Українки й Максима Стависького (з німецької мови на українську).

Хто ж такий Максим Стависький? Колишній редактор тижневика «Україна» Анатолій Михайленко в есеї «Спалахнула далека зірниця» довів, що М. Стависький – це псевдонім Максима Антоновича Славінського – друга юнацьких літ Лариси Косач.

Максим Славінський народився 1868 р. в м. Ставище на Київщині (звідси і псевдонім Стависький), навчався в університеті святого Володимира, писав вірші, які друкував у галицькому журналі «Зоря», вивчав іноземні мови, історію українського народу. Юнацька жага прислужитися рідному народові, любов до поезії та історії України, до мови, яка була заборонена як усно, так і письмово Валуєвським (1863 р.) і Емським (1876 р.) указами московської влади, привела 1886 р. Максима в с. Колодяжне біля м. Ковеля на Волині до родини Косачів. Тут він запізнався з Оленою Пчілкою – уже знаною поеткою, відомою на всю Україну громадською діячкою, матір'ю Лариси та Михайла Косачів. Він особливо зблизився з Ларисою, яка й сама писала вірші та знала німецьку, французьку, латинську і грецьку мови, добре знала стародавню історію східних народів та історію України.

Однакові погляди на літературне життя і побут українського народу привели Ларису Косач і Максима Славінського до спільної праці над перекладом творів Г. Гейне на українську мову. Коли М. Славінський поїхав до Києва, то Л. Косач у листі до брата Михайла писала:

(Чит. стор. 4)

Кредитна спілка «Прикарпаття-СІМ»

повідомляє про проведення загальних зборів членів кредитної спілки, які відбудуться **15 квітня 2011 року о 13.15** за адресою: **вул. М. Грушевського, 18, м. Івано-Франківськ.**

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Затвердження порядку денного загальних зборів членів кредитної спілки.
2. Заслуховування і затвердження звітів спостережної ради, правління, кредитного комітету;
3. Заслуховування і затвердження висновку ревізійної комісії;
4. Заслуховування аудиторського висновку, яким підтверджена повнота і достовірність річної звітності.
5. Затвердження річної звітності й результатів діяльності кредитної спілки за 2010 рік.
6. Розподіл нерозподіленого доходу, що залишився у розпорядженні кредитної спілки за підсумками 2010 фінансового року.
7. Розгляд бюджету на 2011 рік.
8. Визначення незалежного аудитора (аудиторської фірми) для підтвердження достовірності й повноти річної звітності спілки за 2011 фінансовий рік.
9. Різне.

Реєстрація учасників зборів: 15 квітня 2011 року з 12.45 до 13.15.

Для участі у зборах необхідно мати: членам кредитної спілки – паспорт; представникам членів спілки – паспорт і належним чином оформлену довіреність на право участі в загальних зборах.

Члени кредитної спілки можуть подавати у письмовій формі свої пропозиції та зауваження до порядку денного, але не пізніше, ніж за 15 календарних днів до проведення загальних зборів.

Телефон для довідок: (0342) 75-03-91.

Спостережна рада КС «Прикарпаття-СІМ»

РЕЗОНАНСНА ПОДІЯ

ВСУПЕРЕЧ НАМАГАННЯМ ВЛАДИ

ШКОЛУ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ № 136 В ДОНЕЦЬКУ ВІДСТОЯЛИ

Як ми уже повідомляли, у Донецьку батьки й учні школи з українською мовою навчання № 136 у Будьонівському районі запобігли закриттю свого навчального закладу, довівши місцевій владі необхідність повноцінного функціонування цієї школи.

22 січня 2011 року відбулась друга зустріч голови Будьонівської районної в м. Донецьку ради Віктора Карцева та його команди з батьками школи. На загальношкільних зборах Віктор Карцев заявив, що, перевіривши всі арґументи батьків, він підписав розпорядження про те, що в школі на наступний, 2011/2012, навчальний рік набиратимуть два перших і два десятих класи, що було заборонене наказом начальниці районного відділу освіти Валентини Шохіної. Валентину Шохіну покарали строгою доганою.

На зборах, крім батьків, учнів і педагогів школи, були присутні профільна депутатська комісія з питань освіти райради, журналісти, представники громадських і партійних організацій. Представники місцевих органів влади переконалися, що до школи дійсно подано багато заяв батьків із проханням прийняти на навчання їхніх дітей у перші й десяті класи. Вікторові Карцеву особисто в руки батьки передали 54 заяви батьків до десятого класу й він запевнив, що всі учні будуть прийняті до цього навчального закладу. Голова райради пообіцяв батькам на зборах, де були присутні близько 150 осіб, завтра ж видати розпорядження райвно про повноцінне функціонування української школи № 136 у новому 2011–2012 навчальному році.

Радості батьків не було меж: «Це, по суті, друге народження нашої школи!», – заявили вони. А перед тим батьки разом з дітьми провели мітинг-протест проти закриття навчального закладу, в якому взяли участь 350 батьків. В ухваленій тоді резолюції було наголошено, що вони захищають законні, конституційні права та інтереси дітей, на що дає право ст. 29 Закону України «Про загальну середню освіту в Україні» та Конституція України. Дії влади вважались антиконституційними.

Була поставлена вимога:

негайно поновити набір у перші класи в 2011/2012 навчальному році всіх, хто бажав, у тому числі, забезпечити продовження навчання 52 теперішніх п'ятирічок, які в цьому навчальному році навчались у ЗОШ № 136 у двох підготовчих класах ЗОШ № 136 українською мовою навчання з теперішніми керівниками перших класів Галиною Олексіївною Артемовою та Іриною Йосипівною Камельською. Їхнє навчання було заборонене 29 січня 2011 року з вимогою переписати заяви у ЗОШ № 120 з російською мовою навчання;

негайно поновити прийом 60 школярів у два десятих класи з українською мовою навчання – учнів з трьох дев'ятих класів ЗОШ № 136, які вже написали на ім'я директора ЗОШ № 136 60 заяв;

припинити тиск на адміністрацію, педагогічний колектив і батьківський комітет школи, який захищає конституційні права та інтереси своїх дітей.

Після цього мітингу відбулась тяжка, майже тригодинна, розмова голови райради Віктора Карцева та його команди з батьками. І, до його честі, перевіривши докази батьків, попереднє рішення було змінене. Ба більше, очільник заявив, що цього навчального року статус школи з українською мовою навчання буде наданий ще двом школам району.

Батьки та дирекція школи щасливі. Усі вони, як висловилась від імені багатьох Євгенія Бондаренко, спільно і з допомогою та підтримкою всієї України виборли право, аби діти вчились в українській школі, хоч самі розмовляють російською. «У мене перша дитина тут вчиться. І друга доця теж піде в цю школу», щасливо мовить вона.

– Будемо сподіватись, що вдасться відстояти і школу з українською мовою навчання № 111, що в Петровському районі м. Донецька, школу № 77 з українською мовою навчання Червоногвардійського району м. Макіївки, школу з українською мовою навчання № 19 с-ща Горняк та інші школи і бюджетні установи, – повідомляє заступник голови Донецької «Просвіти» Марія Олійник. – Наприклад, інфекційне відділення лікарні в с-щі Новий Світ Старобешівського району Донецької області, яке обслуговує 51 760 осіб, в тому числі, 8521 дитину і яке теж закривають.

Адже, згідно таємної «Реґіональної дорожньої карти щодо оптимізації мережі бюджетних установ та видатків місцевих бюджетів на їхнє утримання» від 15.10.2010 року за підписом голови Донецької облдержадміністрації Анатолія Близнюка, ліквідовуються мережі бюджетних установ у Донецькій області, в тому числі, школи у Донецькій області. В 2011 році планується закриття 26 загальноосвітніх шкіл, або 2,5 відсотка від загальної кількості. Батьки кажуть, що не вистачає коштів на «Євро-2012».

Цікаво, що захищали школу Будьонівського району, **де по сусідству проживає дружина Президента України Людмила Янукович,** дві політичні партії – «Фронт змін» та Конґрес Українських Націоналістів, а не Партія реґіонів. Не знайшлось у Донецьку жодного члена Партії реґіонів, який би виступив на захист школи з українською мовою навчання. Звичайно, це було би проти «реґіональної дорожньої карти» за підписом заступника голови Донецької обласної організації Партії реґіонів Анатолія Близнюка.

– Батьки дякують усім журналістам, громадським діячам, політикам, які допомогли відстояти школу для їхніх дітей, які хочуть в Україні навчатись державною мовою, – говорить Марія Олійник.

P. S. А тим часом… У донецькій школі з українською мовою навчання № 111 міліція та директор школи допитують дітей щодо того, хто готовий до самоспалення, аби відстояти свій навчальний заклад.

Нагадаємо, що 14 січня батьки провели мітинг-протест проти закриття школи. 15 лютого побували у голови Петрівської районної в м. Донецьку ради Станіслава Повного, де підтвердили свою позицію. 16 лютого в Донецьку батьки дітей, які навчаються в українській школі № 111, заявили про готовність самоспалення в разі закриття цього навчального закладу. Таким чином, 16 лютого депутати Петрівської районної ради зняли з розгляду питання закриття цієї першої в районі школи з українською мовою навчання. А вже 24 лютого батьків викликали на якусь спеціальну комісію з'ясувати, чи вони не передумали. На них здійснюєтьсч тиск. А 25 лютого до тиску й залякування батьків, учителів та дітей школи № 111 одуріла донецька влада Партії реґіонів залучила дільничного міліціонера Федотенкова, аби він допитував дітей і батьків… І це відбувається в незалежній Україні!

ОСОБИСТОСТІ

ПОКЛИКАННЯ І СЕНС ЖИТТЯ

Щедра й багата галицька земля на людей, одержимих любов'ю до рідних вітцівських просторів, сповнених шляхетності й, основне, глибинного, взятого з родового кореня, національно-патріотичного духу.

До когорти таких галичан належить Ірина Кузів, яка народилась на землі Василя Стефаника, у селі Устя Снятинського району. Найперше пані Ірина – Учитель з великої літери, педагог за покликанням, сьогодні – директор Устянської ЗОШ I–III ст., а з 1979 по 1993 рік – директор Бортниківської середньої школи у Тлумацькому районі.

На педагогічній ниві у пані Ірини вагомі врожаї – багато нагород районного та обласного рівнів. У 1986 р. нагороджена знаком «Відмінник освіти» України, в 1990-му – грамотою Міністерства освіти, в 2010 р. – Знаком Василя Сухомлинського. Але найхарактернішою ознакою, за словами самої Ірини Яківни, є любов до дітей. Серце пані Ірини сповнене щемного чуття до отчого краю, до рідної мови, пісні, молитви, до покутських вишиванок і вишитих рушників, до всього того, що зветься Україною…

Ця любов увійшла в єство пані Ірини з материнським молоком, полонила її серце з раннього дитинства, бо народилась вона у сім'ї Якова та Ганни Костащуків, в якій панували велика побожність, християнська мораль і, що найголовніше, батьки виховували своїх дітей справжніми патріотами рідної землі. З батьківської хати пані Ірина винесла незрадливу любов до рідної землі. Вона в дусі цієї любові живе, працює, творить і виховує молоде покоління.

Ірина Кузів – активна членкиня «Просвіти», з часу відродження організації вона – у вирі просвітянського життя краю. У 2009 р. в Устянській школі, яку очолює, проходив обласний семінар голів товариства, організаторами якого були директор школи – пані Ірина й голова Снятинського районного об'єднання Мирослав Попадюк.

Наша просвітянка є й активним краєзнавцем. З її ініціативи проведено багато заходів краєзнавчого характеру на історичну тему, на тему національно-визвольних змагань українського народу. Як директор школи вона веде активну культурно-просвітницьку роботу з молоддю, є ініціатором проведення зустрічей з відомими людьми краю.

З приємністю хочу наголосити, що доля цієї вольової жінки, прекрасного педагога, активної просвітянки тісно пов'язана з моїм селом, з Тлумаччиною. З 1964 року пані Ірина працювала вчителем історії та географії в Хотимирській школі, з 1970 по 1979 рік – заступником директора школи з виховної роботи у Гостівській школі, а потім – у Бортниках, де поєднала свою долю з Миколою Івановичем – учителем фізичного виховання, душевно доброю людиною. У Бортниках зростали їхні дочки Лариса і Світлана. Виховані в дусі високого патріотизму, шляхетності й людинолюбства, вони також обрали вчительський фах.

Часто згадую уроки Ірини Яківни, цікаві, змістовні, з чіткою структурою, і горджуся, що вона була моїм учителем. Педагог завжди була строгою, вимогливою, але водночас розуміючою та люблячою, була зразковим керівником, лідером педколективу, а в громаді села і до сьогодні користується авторитетом, повагою і вдячністю бортниківчан.

З розповідей її дочки Лариси – моєї однокласниці, найкращої подруги дитинства і юності – знаю, з яким трепетом у цій сім'ї ставились до українських оберегів, особливо до вишиванок бабусі Ганни, рушників, обрусів, ікон… А все це – від виховання у дусі українства, любові до родових витоків, якими гордяться у сім'ї Ірини Яківни та Миколи Івановича Кузівих.

Яскрава особистість педагога, активної громадської діячки Ірини Кузів, людини, яка до щему душі закохана у рідну землю, облагороджує, надихає патріотизмом молодих, які будують майбутнє держави. Саме такі особистості й можуть утвердити не зрусифіковану, а українську Україну, державу зі своєю мовою та історією. Тож хочеться побажати їй творчої енергії, успіхів у всіх добрих починаннях на благо нашої України.

Галина СЛОБОДЯН,
вчитель, сільський голова, голова осередку «Просвіти» с. Бортники Тлумацького району

МОЛОДІЖНИЙ ПРОЕКТ

КОЛИСАЛА МЕНЕ ПІСНЯ

Саме ці слова стали заспівом до творчого вечора юної просвітянки з Коломиї Христини Васкул, яким відкрився Міжнародний день рідної мови – молодіжний проект ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. На зустріч з юною співачкою, ученицею Коломийської ЗОШ № 4, випускницею ДМШ № 2 з класу скрипки, прийшли учні шкіл № 3, 5, 7 та природничо-математичного ліцею.

У переповненому залі Народного дому «Просвіта» лунали пісні на слова Тараса Шевченка, Ігоря Дем'янюка, Наталії Рубальської, Юрія Рибчинського, Володимира Морсюка, Володимира Горука, Любові Зоріної, Аргія Орла, Піотровської та композиторів Володимира Івасюка, Степана Ткачука, Оксани Рябової-Атаманюк, Євгена Бондаренка, Тетяни Ралько.

За десять років зі своїх неповних п'ятнадцяти Христинка здобула гран-прі, медалі, дипломи, кубки, грамоти на престижних Міжнародних, Всеукраїнських і реґіональних конкурсах, гідно несучи українську пісню, виспівану чудовим голосом і щирою душею.

Ведуча концерту Наталя Осадчук, вона ж і автор сценарію (а озвучення, телезапис, світлове забезпечення робили як НД «Просвіта», так і технічна група Городенківського БК), запрошувала до пісенної сповіді не тільки Христинку, а й її шкільних друзів із Коломиї, з якими дівчина часто виступає. Це і дуети з Настею Чоботок і Мар'яною Гребелюк, і ансамблі «Карпатське джерельце» (керівник – Петро Джумачук) та «Ґрація» (керівник – Уляна Почемсана), а також наймолодша учасниця Інеса Юзюк.

Вітали талановиту дівчину голови обласної «Просвіти» Степан Волковецький, Коломийської – Василь Глаголюк. Останній від імені коломийських просвітян рекомендував Христинку на присвоєння обласної премії (в номінації «Мистецтво») імені Марійки Підгірянки, 130-річчя від дня народження якої відзначатимемо 29 березня. Щирі вітання були і від композитора Степана Ткачука, який уперше вивів на сцену п'ятирічну Христинку зі своєю піснею «Жабка ква-ква», і від класного керівника, і від голови шкільного просвітянського осередку Людмили Жураковської, і від голови організації літопису роду Васкулів з Бані-Березова Миколи Васкула, і від провідного спеціаліста управління освіти облдержадміністрації Віри Парипи, і від учителів з вокалу Любові Кирничук, дириґента Городенківського будинку культури Романа Осадчука, і від заввідділу культури НД «Просвіта» й автора ідеї молодіжного проекту Михайлини Боднар.

Непомітно минув час. Концерт завершила фінальна пісня «На многії літа» всіх учасників цього чудового свята, яку заспівали Христина Васкул і Настя Чоботок. Початок молодіжного проекту яскравий і цікавий, як для її творців, так і для гостей, адже молодь чекає його. У березні він буде продовжений. На сцені виступатимуть молоді просвітяни Городенки.

Любов ФЕРНЕГА

ВІДЛУННЯ СВЯТА

У НАРОДНОМУ ДОМІ ОБЛАСНОЇ «ПРОСВІТИ» КРАЯНИ ВІДДАЛИ ШАНУ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕТЕСІ ЛЕСІ УКРАЇНЦІ З НАГОДИ 140-ої РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ ЇЇ НАРОДЖЕННЯ.

ВІЛЬНІ СПІВИ, ГУЧНІ ГОЛОСИ

Це була людина виняткової мужності й принциповості, духовної краси і мистецького обдарування. Її талант проявився у багатьох різновидах літературної праці – поезії, драматургії, прозі, літературній критиці й публіцистиці, перекладацькій роботі й фольклористиці.

Тому ведучі свята Наталія Тихонова (вона і режисер-постановник) та Уляна Шкромида-Трощук запросили присутніх на заході в царство мудрого й красивого, правдивого й цінного, сильного й ласкавого, доброго й мужнього Лесиного слова. Поезія – це вогник, схожий на полум'я свічки, що запалює душу людини. В кутику на сцені також горіла свічка. Великою пристрастю віяло від поезії літераторки, від її огнистого слова, яке рвалося з глибин сердець учнів ЗОШ № 7 Любові Токар, Світлани Кащій, Ірини Феняк та Ірини Василюк, які виконували твори великої поетеси.

На думку її сестри Ольги, Леся могла б стати не тільки першокласною піаністкою, а й композитором, бо в музиці виливала всю свою душу. «Як Леся грала, – згадувала вона, – то ми всі сиділи тихесенько й слухали – не могли наслухатися її музики». На ювілейному вечорі присутні мали змогу вслухатися в чарівні звуки піаніно й скрипки. Соло виконували Любов Литвинчук та Ольга Припхан.

На слова Лесі Українки (муз. Дениса Січинського) пісню «Не співайте мені сеї пісні» заспівала заслужена артистка України Ольга Велка.

Життя жорстоко випробовувало поетесу. Калинова сопілка ридала потоками сліз нестримних, раптових, що рвались із глибини серця. Та завжди вона втішала і малого, й дорослого. Її пісню «Тішся, дитино» (муз. Л. Соболевської) на святі виконала вихованка Клубу обдарованих дітей обласної «Просвіти» Юлія Хомин.

Допоки живе надія – живий і народ. Вчімося й ми терпеливості, віри та надії у нашої неповторної Лесі Українки. Тому так оптимістично виконував свою пісню Назар Петрунів з ОНД «Просвіта».

Линула Леся душею до рідного краю, до свого саду й батьківського дому після захоплюючих, але втомливих і болісних блукань по трьох континентах світу – Європі, Азії, Африці.

На просвітянській сцені тепло зустріли муніципальну капелу бандуристів Центрального народного дому Івано-Франківська. У її виконанні прозвучали твори на слова Лесі Українки («Колискова», «Жалібний марш» та марш «Хай живе вільна Україна»). Бо ж, заглядаючи в майбутнє, писала: «Вільні співи, гучні голоси вріднім краю я чути бажаю».

До проведення на високому рівні ювілейного заходу, присвяченого Лесі Українці, спричинилися Театр фольклору, народних свят і видовищ, обласна організація «Жіноча громада», учнівський та вчительський колектив ЗОШ № 7. А прекрасне музичне оформлення забезпечували Олег Боднар та Любов Терлецька.

Михайлина БОДНАР, *завідувач культурно-масової роботи обласної «Просвіти»*

ЗАПОВІТ

...ВСТАВАЙТЕ! КАЙДАНИ ПОРВІТЕ!..

Хоч 10 березня 2011 року відзначаємо 150-ліття відходу Тараса Шевченка у вічність, все ж для українців і народів світу, хто бореться за волю й незалежність своєї батьківщини від поневолювачів, – він завжди живий.

Його «Кобзар» – це дух, що тіло рве до бою, який запалює факел свободи, піднімає проти тиранів і гнобителів борців й веде їх до перемоги.

В усіх народів світу були і є обдаровані талантами особистості. Одним із таких геніїв людства є Тарас Шевченко – в історії уярмленого українського народу явище незвичайне і обдарованістю, і місцем у літературі, мистецтві, культурі. У своїй творчості поет показав, які могутні сили таяться в народі, на що він спроможний, коли усвідомлює себе як суспільство, як народ, як нація.

Він був сином кріпака і став володарем у царстві духу. Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури, писав про нього інший велет духу Іван Франко. Він був самородком і вказав нові, світлі і вільні шляхи, професором і книжним ученим.

Доля переслідувала його все життя, та вона не зуміла перетворити золота його душі в іржу, ані його любові до людей в ненависть і погорду, а віру в Бога – у зневіру й песимізм.

Доля не шкодувала йому страждань, але не пожаліла і втіх, що били зі здорового джерела життя. Найкращий і найцінніший скарб вона дала йому лише посмертно – невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонах людських сердець наново збуджуватимуть його твори. Отакий був і є для нас, українців, Тарас Шевченко.

Розглядаючи творчий подвиг Т. Шевченка, автора «Кобзаря», у контексті світового письменства, академік О. І. Білецький з почуттям гордості констатував, що таких висот гнівного, полум'яного і безкомпромісного протесту проти ладу, заснованого на експлуатації людини людиною не сягає жоден з великих сучасників і попередників українського генія. Його твори осяяні заграваами революційної боротьби, що закликають принижені народи порвати кайдани й звільнитися з рабських пут.

Виступ Тараса Шевченка – поета, художника і мислителя, що став символом української нації, – був зумовлений усім ходом історичного й духовного розвитку України, всіма перипетіями її тривалої, сповненої драматизму, героїчної боротьби за волю. Тож глибокий сенс мають слова поета: «Історія мого життя є частиною історії моєї Батьківщини».

Особливе місце у поезії Т. Шевченка посідає «Заповіт», в якому поет висловлює свою найзаповітнішу мрію, жадання, свою останню волю. Не про себе він думав, не про особисту славу і шану, а про долю поневоленої України, свого багатостраждального народу.

Коли 25 грудня 1845 року Тарас захворів, заклично-пророчі рядки вилились із серця. Але переяславський лікар, друг Шевченка А. О. Козачковський, врятував Тарасові життя. Це був час напруженої внутрішньої боротьби поета, пошуків і методів боротьби з поневолювачами, час розквіту його духовних, творчих сил, коли геній Шевченка, кажучи словами Івана Франка, широко розпустив крила, вдарив з великою силою в струни. Ідея революційної перебудови суспільного життя цілком заволоділа ним.

«Заповіт» як програмний твір у сконденсованій формі ввібрав провідні ідеї, мотиви й образи гнівної музи поета-борця. Він звучить, як пристрасна промова революційного трибуна, звернена до народу, в якій ідеться про найдорожче, найсвятіше для кожної людини – про Батьківщину, про переростання ідеї народного патріотизму в реальний протест проти гнобителів.

З великою силою прозвучав він, зокрема, у посланні «І мертвим, і живим...» та поемі «Кавказ», що були написані тієї ж «переяславської осені», коли поет виношував у своєму серці рядки безсмертного «Заповіту». Шевченко дав новаторське, революційне трактування образу Прометея. У розумінні українського поета цей міфічний герой є символом безсмертя народу, його стійкості в тяжкому двобої з силами соціального, національного й духовного гноблення. А це і сьогодні характерне в незалежній Україні. Не випадково і самого Шевченка називаємо Прометеєм українського народу. Він дорікав і сьогодні дорікає сучасникам за інертність, за зраду, за пасивне очікування змін.

У кульмінаційній точці «Заповіту» міститься заповіт сина України: «Кайдани порвіте!» Це вершина революційного подвигу, до якого поет пристрасно закликає своїх співвітчизників, обкрадених невольників. І «Заповіт» почав нове життя як народний гімн визвольного руху поневолених народів, як революційна пісня. Він увійшов у фольклор не лише українського, а й багатьох народів світу.

Крилаті слова з «Заповіту» «В сім'ї вольній, новій...» стали назвою Всенародного Шевченківського свята. Рево-

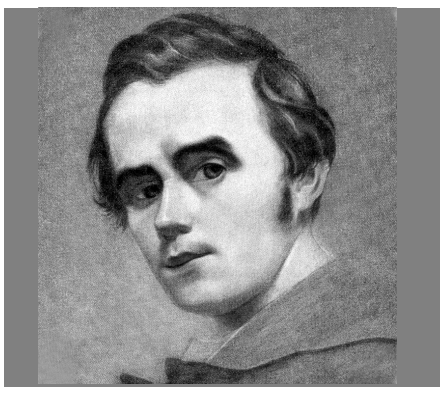

люційну силу цієї поезії зрозуміли охоронці царизму, тому сатрап Л. Дубель, який вів політичну справу Кирило-Мефодіївського товариства, з люттю перекреслив текст «Заповіту».

Цей та інші революційні твори Шевченка шеф жандармів і начальник III відділу О. Орлов розцінив як «возмутительные и в высшей степени дерзкие стихотворения», і вони стали найважливішою підставою для звинувачення й заслання поета. Це було в часи, коли Україна була колонією Росії. Але сьогодні, коли Україна незалежна держава, такі вороги як депутат і дипломований аґроном із Умані Вадим Колесніченко, міністр Д. Табачник і подібні до них знищують українську мову і знущаються над українцями. Я не бачу різниці між сьогоднішніми україножобами і царським жандармом Орловим, бо його послідовники продовжують імперську політику щодо української держави, мови і українців як нації. Тож сьогодні, коли нависла загроза національної катастрофи, гуманістичні й революційні ідеї «Заповіту» надзвичайно актуальні.

Справедливо зауважив Леонід Новиченко, що люди доброї волі з найвіддаленіших куточків планети відразу й непомильно пізнають в авторі «Заповіту» не тільки свого, близького й зрозумілого, й дуже потрібного у їхній сьогоднішній боротьбі за соціальні перетворення і національну незалежність поета.

А тим більше таким для українців є «Заповіт»: «...вставайте, кайдани порвіте...» Вони звернені до всіх сущих. Але насамперед – до української молоді. Бо ти, молоде, повинна бути запорукою в захисті й розбудові Незалежної Соборної Української Держави, активізувати свою державотворчу діяльність у розбудові квітучої України і з факелом у руках і з Шевченковим «Заповітом» завойовувати свободу й не дозволити нікому сплямувати ні української мови, ні слави, ні честі твоєї Нації.

Українська Нація переборола не одне лихоліття, переборе і нинішнє, згуртувавши всі національно-патріотичні сили однодумців довкола національної ідеї.

Микола КАРДАЩУК, *просвітянин*

ДЖЕРЕЛО СНАГИ

З ПІСНЕЮ В СЕРЦІ

Тарас Шевченко... У житті українців він не тільки народний поет. Це – наш Прапор, наша Сутність, наше Буття.

Він пов'язав своє життя із нашим. Та ж і сам говорив: моє життя – це історія мого народу. Великий Тарас гаряче любив нас, народжених і ненароджених, нашу душу, нашу пісню. Народна творчість була для нього школою, в якій він учився, джерелом, з якого живив свої прагнення.

Знайомство з народною творчістю почалося ще в дитинстві. Батько Тараса, який сам колись чумакував, часто співав про чумака-сірому, про невеселе кріпацьке життя. Багато пісень наслухався Шевченко від чумаків та односельців, які пам'ятали коліївщину. Пізніше, коли служив у поміщка Енгельгардта, й сам тихенько співав сумні гайдамацькі пісні. Вивчав українські етнографічні матеріали, зібрані Цертелевим, Максимовичем, Срезневським. Багато дали подорожі Україною. Шевченко старанно збирав і записував народні пісні, мотиви яких згодом майстерно використав у своїх творах.

Коли поет перебував на засланні, в найтяжчі хвилини його життя народні пісні підтримували дух. Про велику любов до народної пісні розповідає Ф. Лазаревський, пригадуючи перше знайомство з поетом в Оренбурзі: «Шевченко прочитав нам напам'ять свої поеми «Кавказ», «Сон» та інші, проспівав кілька улюблених пісень: «Зіроньку», «Тяжко-важко в світі жити». Ми всі заспівали... Були хвилини, коли сльози самі собою котилися з очей, а гість наш просто ридав».

Пісні переносили поета на береги Дніпра, в Україну, яку він так любив. Повернувшись із заслання, в 1859 році їде в Україну й знову записує пісні та пише свої твори в дусі народних пісень. Зрештою, чимало його віршів стали піснями, а деякі так увійшли в народ і змінились, що важко впізнати, що це твори Шевченка. До прикладу, пісня «Летить галка через балку», яка вважається народною, пішла з Шевченкової «Мар'яни-черниці». Стали народними «Реве та стогне Дніпр широкий», «Така її доля...» (з поеми «Причинна»), «По діброві вітер віє», «Плавай, плавай, лебедоньку» (з балади «Тополя»), «Встає хмара з-за лиману» (з поеми «Тарасова ніч»), вірші «Вітре буйний», «Тяжко-важко в світі жити», «Думи мої...», «Садок вишневий», «Ой одна я, одна», «Ой три шляхи», «Вітер з гаєм розмовляє» та інші.

На твори Шевченка писали музику більш як дві сотні композиторів. Шевченко як автор пісень, що стали народними, – своєрідне явище в світовій літературі. Ні від кого з поетів не тільки нашої, але й інших літератур, не пішло в народ стільки пісень, як від цього геніального сина українського народу.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

ЗОНА ТРИВОГИ

ВІЙНА ЦИВІЛІЗАЦІЙ

ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ МОВНОЇ ПРОБЛЕМИ НА ДУЗІ «МОСКВА–КИЇВ–ТЕЛЬ-АВІВ»

(Продовження. Поч. у № 1–8)

З ЧОГО ПОЧИНАВ ТОВАРИШ ГІТЛЕР?

З вогнищ, у яких горіла «незручна» для фашистів література. Але не ми звинувачуємо Росію в фашизмі, а вона нас... Росія розбудовує в Україні свої культурні центри, а єдиний український в Росії – зруйнувала. Нам в Україні теж слід чинити за прикладом Росії, чи Росія має перестати демонструвати подвійні стандарти?

За вшанування жертв голодомору і національних героїв України за позовом Мін'юсту РФ «Верховний суд РФ у середу, 24 листопада 2010 року, ліквідовував Федеральну національно-культурну автономію українців Росії, виключивши організацію з реєстру юридичних осіб».

А в Україні безліч росіян живуть і процвітають. Під прапором Росії влаштовують антиукраїнські акції. В Україні ставлять пам'ятники руйнівнику Запорізької Січі – Катерині-два.

В Україні всього 16 відсотків її населення становлять росіяни, але російською мовою навчання охоплено 31,7 відсотка всіх учнів України, вищу освіту російською мовою здобувають 35 відсотків студентів України. А українців в Україні – 79 відсотків!

У Львові, де було п'ять шкіл з російською мовою навчання, в яких навчалося 3,5 тис. учнів, 24 грудня 2007 року (за часів президентства Ющенка і в бандерівському Львові!) було відкрито шосту школу з російською мовою навчання! Таке неможливе не лише в Росії, але й у Криму і Донецьку.

В Росії офіційно 3,5 відсотка від її населення становлять українці, а шкіл з українською мовою навчання – нуль, вищих шкіл з українською мовою викладання – теж нуль. А чому Росія не дотримується Європейської хартії про мови? Чи то не фарисейство Росії – кричати на всіх Міжнародних форумах, що в Україні дискримінуються права росіян на освіту рідною мовою?

То яку ж модель міжнаціональних стосунків нам слід взяти за основу: російську, чи українську? Якщо ми в Україні оберемо модель російську, тоді в Україні не має бути жодної середньої школи і жодного вишу, де навчання провадилося б російською мовою. Тоді всі російські організації в Україні мають бути зліквідовані. Всі російські культурні центри і російські бібліотеки – ЗАКРИТІ! Тих, хто не володіє українською мовою, – звільнити з роботи. Цього прагне Росія і цьому подає особистий приклад: «Дєлай, как я»! Або як, каже Путін, – дати симетричну відповідь!

Які ж мовні вимоги Росії до її громадян і до кандидатів на отримання громадянства? **Росії потрібні свідомі громадяни.** Дві ознаки, за якими Росія може визнати етнічного неросіянина співвітчизником: проживання в СРСР; володіння державною мовою Росії як рідною.

Медведєв зобов'язав приїжджих отримувати сертифікат на знання російської мови для отримання громадянства. Але вимога уточнюється. Не лишень вивчити мову, здати екзамен, але й послуговуватися нею в ділових стосунках, на службі.

Закон РФ про мови: «Статус русского языка как государственного языка Российской Федерации предусматривает обязательность использования русского языка в сферах, определенных настоящим Федеральным законом, другими федеральными законами, Законом Российской Федерации от 25 октября 1991 года № 1807-I «О языках народов Российской Федерации» и иными нормативными правовыми актами Российской Федерации, его защиту и поддержку, а также обеспечение права граждан Российской Федерации на пользование государственным языком Российской Федерации».

Чим не приклад для наслідування Україні: в органах влади і бізнесструктурах України всі працівники мають послуговуватися виключно українською мовою!

Путін: я – російський націоналіст. Російська мова для Росії – державотворчий фактор. Чим не приклад для наслідування Україні? Мазепа, Петлюра, Бандера, Шухевич і інші борці за Україну – українські націоналісти і мають пошановуватися в Україні так, як шанується в Росії націоналіст Путін!

За Путіном і Медведєвим повторює і російська інтеліґенція. Поет Андрій Дємєнт'єв: той, хто не знає російської мови, себто державної мови, в Росії, не може вважатись громадянином Росії! І навів приклад Франції, де французьким громадянином не може бути особа, яка не володіє французькою. Тому і для України теж слід розробити аналогічний імператив у законах України! КВНщик Юлій Гусман: російська мова – це наша зброя і ми маємо нею вміло користуватися. Українську мову в Україні теж слід підняти в статусі до рівня зброї і вміло нею користуватися! Інакше, якщо ми не повторимо дії Росії, то антиукраїнська наволоч підніме лозунґ: «Україна без українців».

Останній шедевр політики подвійних стандартів, який слід навести майже увесь: Зурабову не подобаються українські порядки. Для російськомовних громадян України важливо мати можливість отримувати освіту російською мовою. «Можливість отримувати освіту російською мовою в Україні якщо існує, то за неї треба боротися», – сказав він. Посол нагадав, що вступні іспити до вишів складаються українською мовою, також існують жорсткі вимоги щодо використання української мови в судочинстві й діловому листуванні. «Ця обставина певним чином формує ставлення до російської мови у молоді», – вважає М. Зурабов. Він зазначив, що міґранти, які приїздять до будь-якої країни, через певний час «втрачають» наступне покоління. «Міґранти у другому-третьому поколінні вже не говорять мовою батьків».

ПРО ЩО МОВИТЬ ПОСОЛ

«Таким чином, втрачаються культурні й соціокультурні внутрішньородинні зв'язки, які є надзвичайно важливим чинником, зокрема, для соціальної стабільності в країні, в якій ці родини проживають», – сказав посол.

За словами М. Зурабова, учасники форуму «Захист російської мови, культури й російськомовного населення в країнах СНД і Балтії» намагаються знайти розв'язання саме цього питання. То, може, розв'язання питання, за Зурабовим, у тому, щоб наші діти не отримували освіту українською мовою, яка є державною мовою України?

Якщо посол «нагадав нам», що вступні іспити до вишів в Україні складаються українською мовою, то я посмію нагадати йому, оскільки він «давно вдали от родины», що вступні іспити в російські виші теж складаються державною мовою. Що не лише в Україні судочинство й ділове листування ведеться державною мовою, але й у Росії – теж державною мовою, а молоді слід утриматися від такої поведінки, результатами якої є розбірки в судах. Як в Україні, так і в Росії. Їй треба вчитися і здобувати знання.

Якщо вже в Україні міґранти в другому і третьому поколіннях не говорять мовою батьків, то в Росії – поготів. Але інтелектуальною вершиною виступу Зурабова є слова: «Вони говорять про те, що прагнуть того, щоб їхні діти отримували освіту тією мовою, якою вони спілкуються у сім'ї». А українські діти цього не прагнуть?

Тож у якій іпостасі висловився Зурабов? Він виголосив це як приватна особа, чи як дипломат – від імені російської держави? Чи як черговий «гігант мислі» й приватний провокатор, чи все-таки – провокатор державний? Його пасаж – це грубий цинізм, неприховане нахабство, приклад підлого втручання у внутрішні справи України, чи просто – типово російські стандарти подвійної моралі?

Володимир ПИЛИПЧУК,
народний депутат України
1-го та 2-го скликань

(Далі буде)

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Виповнилося 60 років керівникові видавничого відділу ВГЦ «Просвіта» Оресту КАПУСТИНСЬКОМУ.

Шановний пане Оресте!

Ви як фахівець багато зробили для створення й розвитку поліграфічної бази видавництва. У ньому тепер друкуються книги, буклети, плакати та інша поліграфічна продукція, про яку позитивно відгукуються замовники. Ми розраховуємо, що з Вашою наполегливістю та ініціативністю буде створений замкнений цикл виробництва, на якому випускатиметься й періодична преса.

ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка зичить творчих успіхів у тиражуванні й розповсюдженні просвітянського друкованого слова та міцного здоров'я і многих благих літ.

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

Івано-Франківське міське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, катедральний хор «Благовіст», чоловіча хорова капела «Червона калина», настоятель катедри УГКЦ щиросердечно вітають з днем народження

Анну КОЗОРІЗ,

реґента церковного хору «Благовіст», художнього керівника капели «Червона Калина», свідому українку, педагога, фахівця високої музичної культури, практикуючу християнку, яка своєю працею духовно збагачує українську націю, стоїть на сторожі її мови, культури музично-хорового надбання, традицій!

Бажаємо Вам, пані Анно, особистого щастя, здоров'я, многих літ, щедрих Божих благословень на Вас і Вашу родину!

З роси і води!

ЛІТРОЗВІДКА

«...БУЛА Я ЩАСЛИВА...»

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

«...пан Максим не шле мені жодних перекладів! Якби почати описувати увесь мій жаль на їх, то була би се тема нескінченна...» Згодом, в іншому листі до брата Михайла, вона пише: «... попроси тільки пана Максима... щоб він переписав для мене переклад віршів «І коли б знали ці маленькі квіти, як глибоко поранене моє серце»... бо сей вірш мені доконче потрібний...»

Їхні взаємини тривали, хоч зустрічались вони рідко. Коли родина Косачів переїхала до Києва (восени 1893 р.), то Максим і Лариса часто зустрічались в літературному гуртку Олени Пчілки «Плеяда». Спільна їхня робота не закінчилась і тоді, коли в друкарні Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові була видана збірка віршів Г. Гейне «Книга пісень» в їхньому перекладі на українську мову під псевдонімами Леся Українка і Максим Стависький.

Вони далі працювали над перекладами, але зустрічались все рідше і рідше. В Лариси на серці була туга, ночами їй не спалось... А в душі народжувались оці рядки:

Сон літньої ночі колись мені снився.
Коротка та літняя нічка була,
І сон був короткий – він хутко змінився
І зник, як на сході зоря розцвіла...
...Була я щаслива, безмірно щаслива;
Приснилось мені... та того не списать!
Де в світі є мова така чарівлива,
Щоб справжнєє щастя могла розказать?

Лариса Косач присвятила ці рядки М. Ставиському, а насправді Максимові Славінському.

Далі були інші поетичні рядки, навіяні їхніми взаєминами. А які були ці взаємини? Ми не знаємо. Нам лише відомо, що в жовтні 1903 р. у Львові була видана друга книга перекладів з їхніми псевдонімами під назвою «Гейне Г. Атта Троль. Ратклів. Балади».

Шляхи Лесі Українки й М. Стависького розійшлись... Леся їхала на лікування, а її друг Максим після закінчення університету був два роки у війську, після демобілізації переїхав до столиці імперії Петербурга, там читав лекції в університеті, зайнявся політикою і публіцистикою і... одружився. Через якийсь час він відновив зв'язок з Лесею Українкою і вони надалі разом перекладали твори Г. Гейне, але дружба була вже іншою... не душевною.

1905 р. М. Славінського обрали депутатом Державної думи, пізніше він став редактором журналу «Украинский вестник», зблизився з Михайлом Грушевським. З утворенням Центральної Ради М. Славінський був її представником у російському Тимчасовому уряді Керенського і головою дипломатичної місії УНР в Чехословаччині. При гетьмані Скоропадському був радником міністра закордонних справ, відстоював кордони України з Росією. Згодом виконував доручення керівників Директорії в Празі та Парижі. Після вбивства С. Петлюри очолював уряд УНР в екзилі, редагував тижневик «Тризуб».

В роки Другої світової війни був схоплений військовою розвідко СРСР «смерш» у Чехословаччині. НКВС звинуватив М. А. Славінського в антирадянській діяльності – відлученні України від СРСР і створенні української буржуазної держави. 23 листопада 1945 р. його віддали до суду, але цього ж дня в лікарняній камері Лук'янівської в'язниці М. А. Славінський помер.

В архіві Максима Славінського виявлено статтю про Лесю Українку за 1933 р., яку вперше надрукували в «Українському альманасі» у Варшаві 2001 р..

Ось таким був друг юнацьких літ геніальної поетеси, Великої Українки, яка вивела українську літературу в коло великих європейських літератур новітнього часу. З Максимом Славінським – полум'яним борцем за незалежну Українську державу в юні роки Лариса Косач, відома в літературі й суспільно-політичному житті України як Леся Українка, була «щаслива, безмірно щаслива».

Григорій ДУТЧАК, *м. Івано-Франківськ*

КРИЛОНЬКА ЗОМЛІЛИ...

Відійшла у вічність довголітня голова Надвірнянського райміськоб'єднання «Просвіта» Галина КУЛИК.

Галина Кулик народилася 1953 року на Рогатинщині. В 1975 році закінчила українське відділення філологічного факультету Львівського державного університету ім. Івана Франка.

Працювала головним спеціалістом відділу освіти району. Нагороджена знаком «Відмінник освіти України», грамотами обласного та Всеукраїнського Правлінь товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка. Була депутатом Івано-Франківської обласної ради третього демократичного скликання.

Г. В. Кулик була обрана головою Надвірнянського районного об'єднання товариства «Просвіта» в 1994 році. Серед вік її громадської праці слід згадати, що була вона головою оргкомітету установчої конференції Конґресу української інтеліґенції, редактором газети відділу освіти «До знань», в районній газеті «Народна воля» започаткувала сторінку «Освіта і «Просвіта» – два крила національного відродження».

Виступи Г. Кулик на державних і літературних святах, науково-теоретичних конференціях, у пресі відзначались глибиною, продуманістю, високим національно-патріотичним змістом. Галина Василівна внесла вагомий внесок у розвиток просвітянського руху на Надвірнянщині.

Просвітяни глибоко сумують через важку втрату й висловлюють щире співчуття родині та близьким.

Хай Господь упокоїть її душу у своєму царстві, а рідна галицька земля буде їй пухом.

Просвітяни С. ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, Г. ГРИЦЮК, В. БУЧАК, В. ЗЕЛЕНЧУК, О. БЕРЕГОВСЬКИЙ, О. ЮРКОВСЬКИЙ, В. ОЛІЙНИК, В. БОЙКО, І. ТКАЧИК, Б. ГЛІБЧУК, В. ГЛАГОЛЮК, С. ДАНИЛЯК, Л. МИХАЙЛІВ, М. ПОПАДЮК, І. КУРАВСЬКИЙ, Г. ДЗЬОБА, В. СТРУЦ

НЕ ПОВЕРНУВСЯ З ВИРІЮ

З далекої Австралії в рідне село видатної української письменниці Марійки Підгірянки Білі Ослави надійшла сумна звістка – помер її третій син МАРКІЯН.

Не стало ще одного щирого українця за морями-океанами. Не кожному на цьому світі судилося відзначати свої уродини з двома дев'ятками, а ще й – платинове весілля. Про останню подію писала діаспорна преса: «9 липня 2009 року довголітні відомі громадські діячі та прихильники й меценати українського часопису «Вільна думка» в Австралії Маркіян і Лідія Домбровські відсвяткували 70-ий ювілей їхнього шлюбу». Хочу додати, що вінчались молодята трагічного для України 1939 року в Михайлівській церкві Коломиї. Наречена на п'ять років молодша свого судженого, з родини окружного судді с. Скопівка, що на Покутті, з дому Оробець.

В «Енциклопедії українознавства» про одного з її фундаторів-меценатів читаємо: «Домбровський Маркіян, інженер-електрик народився 08.11.1911 р. в с. Ворона тепер Івано-Франківської області в родині Авґустина, вчителя і посла до Української Національної Ради, і письменниці Марії з дому Ленерт, літературне псевдо – Марійка Підгірянка. Середню освіту здобув в Українській гімназії у Ржевницях біля Праги. Вищі студії закінчив у Львівській політехніці 1937 р. До 1945 р. працював інженером у Варшаві, Львові й Празі. В Австралії з 1949 р. працював у Стейтовій комісії електрифікації м. Сіднею. Був членом-основником Українського товариства інженерів у Австралії і впродовж кількох років – його головою. З 1975 р. живе у м. Серферс Парадайс, Квінсленд».

А в книзі «Інженери-українці в діаспорі» (Торонто, 1992) зазначено: «Маркіян Домбровський, інженер-електрик. Львівська політехніка. Працював конструктором електричних машин і приладдя у Варшаві. Під час війни (1939–1945) у фірмі «Сіменс Шуперт» у ділянці електричних промислових інсталяцій у Львові, Кракові, Празі. Член УТГУ у м. Реґенсбург, де був викладачем шоферських курсів для утікачів з Баварії. Видавав українською мовою «Підручник шофера» (1946)».

Відомий франкознавець і письменник з Дрогобича М. Шалата переконує, що свідоме вчительське подружжя Домбровських назвало свого сина Маркіяном, який якраз народився, коли в Галичині відзначали сторічний ювілей просвітителя Маркіяна Шашкевича.

Автор цих рядків десять років листувався з М. Домбровським. Майже в кожному з шістдесяти листів є його спогади про маму, Марійку Підгірянку. Вже в останньому, написаному за десять днів до смерті, листі (від 15.02.2011 р.) пан Маркіян виводить слова: «Всі нащадки Марійки Підгірянки Вам навіки вдячні за Ваш труд і посвяту для пам'яті про нашу Матусю!».

Будуть нащадки вдячні і Маркіянові Домбровському, який фінансово допоміг видати зібрані твори Марійки Підгірянки великим томом «Для Вкраїни вірно жиймо» (Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009).

Не забудуть добрі люди австралійського континенту про щирого українця М. Домбровського, який жертвував кошти на спорудження рідних шкіл і церков на чужині.

Василь ЛЕВИЦЬКИЙ,
краєзнавець, с. Білі Ослави

Обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка запрошує на вечір пам'яті керівника Клубу обдарованих дітей обласної «Просвіти» БОРИСА ДАНИЛИШИНА «В піснях залишаюся людям», який відбудеться

5 березня о 16.00

в Народному домі «Просвіта».

У ПРОГРАМІ:

спогади друзів, композиторів, аранжувальників, літераторів, керівників вокальних студій, вихованців Клубу обдарованих дітей, виконавців його пісень, з якими він працював;
демонструватимуться відеокліпи творчої діяльності поета й композитора.
В залі можна буде придбати компакт-диски з записами пісень Бориса Данилишина.

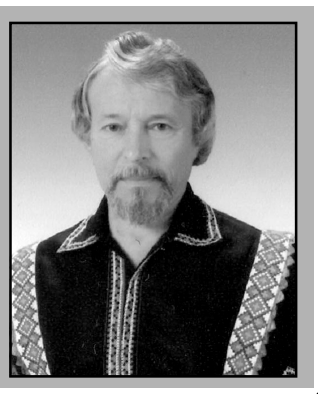

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА
березень

Березень часом снігом сіє,
часом сонцем гріє.
У березні день з ніччю зустрічається.
Сухий марець, мокрий май –
буде жито, як той гай.

1 БЕРЕЗНЯ

80 років від дня народження **Любомира Пирога,** вченого-медика, доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії наук України, уродженця м. Рогатин.

2 БЕРЕЗНЯ

80 років від дня народження **Миколи Бакая** (1931–1998), поета-пісняра, співака, уродженця с. Виноград Коломийського району.

70 років від дня народження **Мирослава Аронця,** українського поета і мистецтвознавця, нині – заступника директора Івано-Франківського обласного художнього музею, уродженця с. Видинів Снятинського району.

65 років від дня народження **Богдана Ковбаса,** історика, педагога, доцента, завідувача кафедри соціальної педагогіки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, уродженця с. Делева Тлумацького району.

3 БЕРЕЗНЯ

200 років від дня народження **Антона Могильницького** (1811–1873), українського письменника, греко-католицького священика, співця Манявського скиту, уродженця с. Підгірки Калуського району. Похований у с. Яблунька Богородчанського району.

4 БЕРЕЗНЯ

Відбулися перші демократичні вибори до рад усіх рівнів у межах України (1990).

75 років від дня народження **Петра Лосюка,** кандидата педагогічних наук, члена-кореспондента Академії педагогічних наук України, редактора заснованого ним журналу «Гуцульська школа» (1994), уродженця с. Яворів Косівського району.

65 років від дня народження **Петра Бенюка,** актора, заслуженого артиста України (1987), уродженця с. Битків Надвірнянського району.

6 БЕРЕЗНЯ

110 років від дня народження **Івана Прокопіва** (1901–1973), педагога, фольклориста, автора видань «Коломийки» (1969), «Пісні Карпат» (1972), «Співанки-хроніки» (1972).

7 БЕРЕЗНЯ

Початок Великого посту.

135 років від дня народження **Мирона Кордуби** (1876–1947), українського історика, автора статей з історії Галицько-Волинського князівства.

75 років від дня народження **Ярослава Ісаєвича** (1936–2010), визначного історика, академіка, директора Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України у Львові.

8 БЕРЕЗНЯ

Міжнародний день прав жінок і миру.

9 БЕРЕЗНЯ

День народження Т. Г. Шевченка (1814–1861), великого українського поета, мислителя, художника.

10 БЕРЕЗНЯ

150 років від дня смерті **Тараса Шевченка** (1814–1861), всесвітньовідомого українського поета, художника, мислителя, оспіваного прикарпатськими митцями й літераторами.

12 БЕРЕЗНЯ

60 років від дня народження **Василя Глаголюка,** голови Коломийського РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, члена Правління обласної «Просвіти», кандидата історичних наук.

13 БЕРЕЗНЯ

55 років від дня народження **Марії Вайно,** івано-франківської поетеси й новелістки, лауреата Всеукраїнського конкурсу «Коронація слова» (за кіносценарій «Чоловік у кредит, або Четвертий вимір» (2000)), автора поетичних збірок «Терпкість», «Паводок» (1992), «Нитка Аріадни» (1999), кіносценаріїв «Свекрушина», «Теплий двір, або Рапсодія струнного квартету» (2001), уродженки с. Букачівці Рогатинського району.

15 БЕРЕЗНЯ

100 років від дня народження **Богдана Стебельського** (1911–1994), доктора філософії, художника, мистецтвознавця, журналіста, уродженця с. Томашівці Калуського району. З 1949 р. жив у Канаді.

80 років від дня народження **Степана Копчака** (1931–2001), професора кафедри економічної теорії та одного із засновників економічного факультету Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, економікогеографа, демографа, кандидата економічних наук, автора монографій «Населення українського Прикарпаття» (1974), «Етнічна структура міґрації населення українського Прикарпаття» (1996).

Підготував Петро АРСЕНИЧ

(Закінчення буде)